

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA

REGIDORIA DE COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT I MIGRACIÓ

Guía didáctica

La Gàbia Daurada

Guia Didáctica

La Gàbia Daurada

Elaborada per:

Dra. M. Jesús Martínez Usarralde, Dept. d'Educació
Comparada i Història de l'Educació, Facultat de Filosofia i
Ciències de l'Educació, Universitat de València.

Irene Gambín Lerma, educadora i treballadora social.

David Fernández Bedia, treballador social.

PRESENTACIÓ

LA GÀBIA DAURADA

Guia Didàctica

La Gàbia Daurada

La Desena Edició de Divercinema, activitat que du a terme la Regidoria de Cooperació al Desenvolupament i Migració de l'Ajuntament de València, tindrà lloc com sempre al voltant del Dia Internacional de la Tolerància (16 de novembre), en la Filмотeca Valenciana durant la setmana del 12 al 16 de novembre de 2018.

La temàtica del film, la migració de les persones per diferents motius, ens mostra la situació que viu una família de portuguesos que treballen a França des de fa tres dècades, encara que segueixen sofrint les actituds classistes dels seus ocupadors, que alhora són el propi veïnat. En la pel·lícula també observem la relació de les persones migrades amb les seues amistats en la destinació migratòria: com a refugi cultural, com a control social: al manteniment dels costums dels països d'origen, les situacions d'endogàmia, el control sobre les segones generacions...

L'activitat de visionat del film està complementada amb el treball sobre aquesta guia didàctica que es trobarà a disposició tant del professorat com de l'alumnat de la ciutat a la web municipal www.valencia.es/ayuntamiento/cooperacion.nsf, que podrà ser utilitzada de manera autònoma per les persones interessades en la proposta didàctica que presentem ací.

L'activitat Divercinema es dirigeix a alumnes de Centres Educatius de Secundària i s'ofereix a través de l'Oferta educativa de la Regidoria d'Educació.

LA GÀBIA DAURADA

Índex

1 FITXA TÈCNICA

2 SINOPSI

3 JUSTIFICACIÓ PEDAGÒGICA

4 PROPOSTA D'ACTIVITATS

1/ FITXA TÈCNICA

Direcció: Ruben Alves
Producció: TF1 Films Production, Pathé, Zazi Films
Guionistes: Hugo Gélin, Ruben Alves
Repartiment: Rita Blanco, Roland Giraud, Chantal Lauby,
Lannick Gautry, Joaquim de Almeida, Barbara Cabrita
Gènere: comèdia
País: França
Durada: 90 min
Any: 2012
Títol Original: La cage dorée

— 7 —

2/ SINOPSI:

El matrimoni portugués format per Maria i José viu a França des de fa trenta anys. Maria treballa com a portera i José en la construcció. Tots dos enyoren tornar a la seua terra i deixar els treballs que els mantenen en “la gàbia daurada”. Davant l’ocasió de tornar a Portugal, tant la seua filla com el seu fill, que van nàixer a França, mantenen una idea contrària a la parella. Durant el temps de reflexió se succeïxen situacions laborals, familiars i socials que fins llavors no havien viscut.

3/ JUSTIFICACIÓ PEDAGÒGICA

La pel·lícula *La Cage Dorée* (*La gàbia daurada*) constitueix la representació cinematogràfica d'una realitat molt comuna, no solament del pasat, sinó també de l'època en què vivim, doncs tothom "coneix algú que ha emigrat".

A partir de la realitat d'esta família, la pel·lícula exposa alguns motius que porten a prendre la decisió d'abandonar el país d'origen, les dificultats amb què es troben les i els immigrants en el nou país de residència i els dilemes que van sorgint, alguns d'ells de calibre moral molt significatiu, i que van travant-se en el seu dia a dia.

Aprofitant l'estil narratiu i de contingut proper a una rondalla que mostra el llargmetratge, proposem un treball de consciència de la diversitat cultural, el respecte a la diferència i la construcció de la cohesió i la convivència social, des de l'empatia i la consideració a la pròpia realitat de l'alumnat, fomentant la reflexió emancipadora i convidant-lo a experimentar el que ocorre en el seu propi entorn, doncs no es coneix si no es vol, però no es vol si no es coneix...

___ RESULTATS A ACONSEGUIR EN L'ESTUDIANTAT: ___

- Que tinguin capacitat de reflexionar sobre el concepte d'immigració.
- Que tinguin capacitat d'aprofundir en el concepte i pràctica de la integració.
- Que tinguin capacitat de considerar els canvis entre les generacions de les famílies immigrants.
- Que coneguen diferents aspectes de la immigració (Per què s'emigra? Qui són els i les que emigren? Com s'emigra?)
- Que tinguin capacitat d'analitzar la realitat del nostre entorn respecte a la immigració (laboral, social, sistema educatiu i mitjans d'informació).
- Que tinguin capacitat de qüestionar-se les pròpies creences respecte de la immigració.

— 9 —

4/ PROPOSTA D'ACTIVITATS

4/A

PREVISIONAT

Completa el Glosario de términos:

■ Activitat 4A.1:

Títol de l'activitat: UN ÉSSER EXTRATERRESTRE

Objectius específics:

- Conèixer els conceptes de migració, immigració, emigració, interculturalitat, multiculturalitat, inclusió i assimilació.
- Pensar en les característiques que ens fan iguals i diferents.
- Dialogar amb les altres persones.
- Respectar les diferències d'opinió i propostes de la resta del grup.

Desenvolupament de l'activitat:

- L'activitat comença amb la notícia sorprenent que un ésser extraterrestre ha arribat a la Terra. En el poc temps que està a este planeta ha sentit parlar moltes vegades sobre les persones immigrants i, com en el seu país no n'hi ha, necessita que l'ajudem a identificar-les.

Per grups, l'alumnat haurà de fer un llistat de característiques que descriuen, d'una banda, les persones immigrants i, d'altra banda, les persones autòctones.

Després de concloure el temps, el grup classe compartirà les seues conclusions i, així, crearà en la pissarra dos llistes comunes.

■ *És hora de reflexionar:*

■ Quines diferències hi ha entre els dos grups?

— 11 —

■ Quines similituds hi ha entre els dos grups?

■ Pot una persona autòctona compartir amb una altra immigrant alguna de les característiques anomenades per l'alumnat? (Per exemple: tenir un color de pell diferent a la majoria, vestir diferent, parlar un altre idioma...)

■ Pensem en les nostres pròpies característiques a propòsit d'estos llistats. A quin grup t'assembles més?

■ Una vegada conclusa la posada en comú i el debat, estem en disposició de definir alguns conceptes (pot fer-se individualment o en comú)

■ Migració

■ Immigració

■ Emigració

■ Estranger/a

■ Interculturalitat

■ Multiculturalitat

■ Inclusió

■ Assimilació

■ Materials i recursos

- Pissarra.
- Llibres
- Internet

■ Avaluació:

- S'estimarà la participació en l'elaboració dels llistats de característiques de les persones immigrants i autòctones, així com en el debat posterior i en la definició dels conceptes.
- Es valorarà el respecte cap a les opinions de la resta del grup.

■ Activitat 4A.2

Títol de l'activitat: **L'ENIGMA**

Objectius específics:

- Entendre a què fa referència el concepte de gàbia daurada.
- Conèixer el concepte de cultura, socialització i gueto.
- Fomentar la reflexió de l'alumnat.
- Promoure la participació en el debat.
- Empatitzar amb les persones immigrants.

Desenvolupament de l'activitat:

Què amaga el títol de la pel·lícula: què pot significar una gàbia daurada?

Per a fomentar el debat podem analitzar per separat les dos paraules d'esta expressió: gàbia, referent a presó, i daurada, referent a luxe o alguna cosa desitjable, la qual cosa ens porta a un oxímoron que ens pot ajudar a empatitzar amb els sentiments i emocions de les persones immigrants.

Per a açò es proposa a l'alumnat que pense en algun dels seus desitjos actuals. Posteriorment se li preguntarà com se sentiria si este desig es convertira en un malson o s'omplira d'inconvenients, però sense poder renunciar-hi.

Llavors, a què pot fer referència la gàbia i què pot representar el seu color daurat?

Materials i recursos: No se necessitan.

Avaluació:

- Es valorarà la participació i la reflexió durant l'activitat.
- Es tindrà present l'esforç per empatitzar, per extrapolar les gàbies daurades de l'alumnat a les situacions d'immigració.

■ Activitat 4B.1

Títol de l'activitat:

I TU, QUÈ EN PENSES? Parlem de la pel·lícula.

Objectius específics:

- Posar-nos en el lloc dels personatges de la pel·lícula.
- Relacionar els conceptes de l'activitat 1.1 "Un ésser extra-terrestre", amb el visionat en la pel·lícula.
- Reconèixer persones del nostre context que poden sentir-se com algun dels personatges de la pel·lícula.

— 15 —

Desenvolupament de l'activitat:

La pel·lícula oferix multitud de situacions relacionades amb els conceptes que hem analitzat prèviament al visionat de la pel·lícula. A través de la història de la família protagonista també podem connectar amb sentiments, emocions i actituds que vivim en el nostre dia a dia i que en moltes ocasions passen desapercebudes. És un bon moment per a preguntar-nos sobre elles:

- Quin és l'argument principal de la pel·lícula?

- Després d'haver analitzat prèviament l'expressió gàbia daurada, per què creus que han posat este títol a la pel·lícula?

- Si formares part d'esta família, amb qui t'identificaries?

- Creus que en el cas de Maria i José s'ha produït integració? I en el cas de Paula? I en el cas de Pedro? Per què?

- Quines són les amistats de Maria i José? D'on són estes amistats? I les de Paula i Pedro? En què es diferencien?

- Com creus que se sent José quan el seu cap li diu que ha de treballar el cap de setmana perquè ell té plans amb la seua dona? Per què creus que accepta?

- Quan Maria està ajudant Madame Reichert a arreglar les plantes del pati li comunica que, tot i ser molt bona treballadora, una vegada més, no li augmentaran el sou. Què creus que pensa i sent Maria? Raona la resposta.

- Explica, segons el teu criteri, què ha de sentir cada personatge en l'escena en què Paula llig la notificació judicial sobre l'herència del seu oncle:

José:

Maria:

Paula:

Pedro:

- Has vist al llarg de la pel·lícula cap gueto? Pots descriure com era?

- Al llarg de la pel·lícula, observes més interculturalitat o més multiculturalitat? Justifica la resposta.

- En l'escena del sopar de presentació entre la família de Paula i Charles, per què creus que Paula s'enfada? Què creus que sent?

- “Paula té raó, tots ens xafen. Tot allò que volen ho fem sense obrir la boca. Tu deixaries que els teus esclaus se n’anaren? La parella que mai diu que no.” En quin moment es produïx esta reflexió? Per què creus que se senten així?

- Si descobrisses que una de les teues amistats ho és únicament pel seu propi benefici, sense pensar en els teus sentiments i necessitats, què sentiries?

- Per què creus que Paula s'adona abans que sa mare i son pare que els falten el respecte? Analitza això tenint en compte el concepte d'inclusió.

- En què treballen els personatges immigrants de la pel·lícula?

- Què creus que ha canviat entre la primera i la segona generació respecte al món laboral?

- Maria i José van emigrar als anys setanta. Saps què va ocórrer en eixa època a Portugal? Si no ho saps, busca-ho i pensa els motius pels quals van prendre aquella decisió. Posa un exemple de la pel·lícula on s'expressi algun d'estos motius.

- Creus que Pedro i Paula senten més arrelament per una cultura que per l'altra? Raona la resposta.

- Quan Paula i Charles se'n van a viure a Portugal, quina és la persona immigrant? Paula? Charles? Tots dos? Com arribes a esta conclusió?

- Posa un exemple d'algú que conegues que estiga o haja estat en alguna situació similar a les que es mostren en la pel·lícula.

Materials i recursos:

- Pel·lícula La Cage Dorée
- Internet

Avaluació:

— 19 —

- Es tindrà en compte que les respostes es relacionen amb els conceptes plantejats en els objectius generals de la guia.
- Es valorarà l'esforç per empatitzar amb les situacions que plantegen els personatges de la pel·lícula.
- Es considerarà el treball individual de reconeixement de situacions similars en el context de l'alumnat.

■ Activitat 4C.1

Títol de l'activitat:

A LA CAÇA DE DADES. ELS NOMBRES ENS ENSENYEN

Objectius específics:

- Buscar i conèixer les dades de la immigració a Espanya.
- Aprendre a contrastar la informació que ens arriba a propòsit de la immigració.
- Conèixer i aprendre a fer ús del Portal d'Immigració de la pàgina web del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.
- Contrastar les nostres creences amb les dades reals.
- Empatitzar amb la realitat de les persones immigrants.

Desenvolupament de l'activitat:

En **primer lloc**, la persona encarregada de dirigir l'activitat llançarà tres preguntes:

1. Quantes persones immigrants creeu que hi ha a Espanya?

2. D'on creieu que procedixen la major part de la persones immigrants que arriben a Espanya?

3. Quins creieu que són els seus motius per a emigrar?

En **segon lloc**, ens disposarem a esbrinar com de certes són les dades amb què comptem. Per a açò, aprendrem a utilitzar el Portal d'Immigració de la pàgina web del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social, on buscarem la resposta a estes preguntes.

En **tercer lloc**, assenyalarem en el mapamundi els països de procedència de les persones immigrants a Espanya. Com més països s'assenyalen, més fàcil serà veure la multiculturalitat existent a Espanya.

Posteriorment, triarem els països amb major població immigrant a Espanya l'any anterior. Cada grup s'encarregarà de buscar com és la situació actual d'un d'estos països i farà una posada en comú amb la resta del grup classe.

Finalment, s'obrirà un debat sobre què farien si es trobaren en esta situació?

Materials i recursos:

- Internet: accés al Portal d'Immigració de la pàgina web del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.
<http://extranjeros.empleo.gob.es/es/Estadisticas/index.html>
- Mapamundi (preferiblement la projecció de Peters)¹

Avaluació:

- La participació activa en la recerca i la selecció de dades serà crucial.
- Es tindrà en compte la reflexió després de la confrontació de les nostres creences amb les dades obtingudes en el Portal d'Immigració.
- Es valorarà l'empatia mostrada cap a les persones immigrants.

Anexo de la actividad:

Itinerari d'accés a les dades sobre immigració del Portal de inmigración.

- www.empleo.gob.es
- Migraciones
- Observatorio permanente de la inmigración.
- Estadísticas.
- Demografía y Población: Estadística del Padrón continuo.
- Principales series 1998-2017:
Por comunidad autónoma.
- Población extranjera por Nacionalidad, sexo y año.

¹ La projecció de Peters és equivalent; és a dir, que conserva la proporció entre les àrees de les diferents zones de la Terra. Esta és la seua principal diferència amb la projecció Mercator, la més utilitzada en l'actualitat, que conserva els angles, però no les àrees. (Viquipèdia)

■ Activitat 4C.2

Títol de l'activitat:

"I QUÈ HI HA D'AÇÒ PER AÇÍ...?"

CONÉIXER EL NOSTRE ENTORN ÉS APRENDRE'N.

Objectius específics:

- Conèixer la realitat propera de la immigració.
- Buscar organitzacions que treballen amb la immigració.
- Descobrir el paper de les organitzacions en matèria d'immigració.
- Contrastar els aprenentatges adquirits amb els coneixements previs referents a la immigració.

Desenvolupament de l'activitat:

La immigració és una situació propera que podem trobar en el nostre dia a dia, per la qual cosa esta activitat pretén una aproximació a la immigració dins del descobriment del nostre context.

Consistix a acostar-nos a les persones que coneguem i que hagen migrat i fer-los una xicoteta entrevista que expose la realitat propera del tema que proposa la pel·lícula.

Per a açò poden realitzar gravacions o prendre notes amb la finalitat d'exposar-les en el grup classe.

D'altra banda, es proposa el coneixement i l'acostament a alguna o a diverses entitats que treballen en matèria d'immigració, bé siga visitant alguna d'elles o convidant-les a participar en la classe.

Materials i recursos:

- Entitats relacionades amb la immigració.
- Internet.

Avaluació:

- Entitats relacionades amb la immigració.
- Internet.
- Es valorarà la implicació en l'activitat.
- Es tindran en compte les conclusions que ajuden a reflexionar sobre el fenomen de la immigració.
- S'estimarà la participació d'entitats de l'àmbit de la immigració.

Annex de l'activitat:

Preguntes orientatives per a l'entrevista:

■ Com et dius?

■ Este nom és el mateix que uses en el teu país d'origen?

■ Quin és el teu país d'origen?

■ Per què vas decidir emigrar del teu país?

■ Trobes a faltar el teu país?

■ Has pensat tornar al teu país d'origen? Per què?

■ Com et sents a Espanya?

■ Què fas en el teu temps lliure?

- D'on són les teues amistats (país d'origen)?

- Treballes? En què? Et sents valorat ? Et tracten bé?

■ Activitat 4C.3

Títol de l'activitat:

EN LES SEUES SABATES ²

Objectius específics:

- Experimentar, de manera anecdòtica, les diferències econòmiques injustes a nivell internacional.
- Acompanyar l'alumnat en la construcció d'un judici moral exposant-lo a un conflicte.
- Fomentar la capacitat crítica i el coneixement d'este conflicte.
- Provocar l'empatia amb les persones que patixen situacions d'injustícia econòmica.
- Afavorir el compromís individual en la busca de solucions comunes.
- Animar a la resolució de conflictes de manera democràtica, a través de l'empatia, el diàleg i una actitud proactiva.

Desenvolupament de l'activitat:

Prèviament al començament de l'activitat, s'hauran d'haver preparat en l'aula els diferents espais per a esmorzar o berenar i els assignarem un color, així com les targetes o els mocadors de diferents colors amb els quals l'alumnat es distribuirà en grups.

Ha d'haver el doble de mocadors de dos dels colors, ja que estos representaran la situació de pobresa que es viu en la major part d'Àsia i Àfrica, per exemple. Els altres dos grups representaran la situació contrària que es viu, per exemple, en països d'Europa i Estats Units.

² Adaptació de la proposta d'Amnistia Internacional Catalunya Grup d'Educació: "El restaurante del mundo". www.amnistiacatalunya.org/

Cada espai representarà la situació de pobresa/riquesa de diferents països a través del menjar, per la qual cosa a les taules amb menys comensals, no faltarà de res: menjar en abundància, refrescos, aigua, taules, cadires per a cada persona, coberts, gots... I en els altres dos espais, n'hi haurà molt poca quantitat i varietat: arròs blanc, creïlla cuïta, pa dur, gens de dolços, poca aigua, cap cobert, cap taula, cap cadira...

Abans d'entrar a l'espai, es repartiran les targetes o mocadors de colors i se'ls explicarà que han de situar-se en l'espai corresponent al seu color, on podran esmorzar/berenar.

Es pot evidenciar el malbaratament que es viu en els països més rics i llançar el menjar sobrant de les taules a un poal de fem a la vista dels quatre grups.

És molt probable que sorgisca el conflicte durant l'activitat, la qual cosa servirà per a la reflexió si es realitza de manera controlada. Per a açò és convenient que hi haja persones observadores que puguen intervindre si la situació es descontrola.

Finalment, ha d'obrir-se un espai d'escolta i debat sobre el que ha passat durant l'activitat.

Convidarem cada participant que expresse el que ha sentit i pensat sense entrar en debats. Posteriorment, les persones que han guiat l'activitat explicaran, sense entrar a fer valoracions, què han observat en els grups xicotets i en el grup en general.

En últim lloc, es farà un debat comú, amb preguntes que facen al·lusió al que ha ocorregut durant l'activitat, extrapolant-ho a les desigualtats nord-sud: "Us recorda tot açò a alguna cosa? Té cap semblança amb la realitat? Podeu imaginar com se senten les persones que viuen esta situació quotidianament? Per què ocorren estes coses? Quin és el nostre paper? Quines solucions se'ns ocorren? Com hi podem intervindre?"

Materials i recursos:

- Targetes o mocadors de quatre colors. De dos dels colors, el doble que dels altres dos.
- Tot el necessari per a organitzar un esmorzar o berenar.

Avaluació:

- S'analitzarà el grau de participació, tant en l'esmorzar/berenar com en la posterior reflexió i debat.
- Es valorarà l'acostament a un altre punt de vista (han aconseguit posar-se en les sabates de...?)
- S'apreciaran les propostes de resolució de conflictes que l'alumnat propose durant l'activitat.

Annex de l'activitat:

- "EL RESTAURANTE DEL MUNDO"
www.youtube.com/watch?v=ZfT6b6wfgF4

■ **Activitat 4C.4**

Títol de l'activitat:

FI DE FESTA. DIS-M'HO AMB UN POEMA

Per a finalitzar l'activitat de Divercinema, proposem llegir la poesia "Podries" de Joana Raspall, o escoltar-la cantada per Gemma Humet".

Anexos de la actividad:

"PODRIES"
 Si haguessis nascut
 en una altra terra,
 podries ser blanc,
 podries ser negre...
 Un altre país
 fóra casa teva,
 i diries "sí"
 en un altra llengua.

T'hauries criat
d'una altra manera
més bona, potser;
potser, més dolenta.
Tindries més sort
o potser més pega...
Tindries amics
i jocs d'una altra mena;
duries vestits
de sac o de seda,
sabates de pell
o tosca espadenya,
o aniries nu
perdut per la selva.
Podries llegir
contes i poemes,
o no tenir llibres
ni saber de lletra.
Podries menjar
coses llamineres
o només crostons
eixuts de pa negre.
Podriespodries...
Per tot això pensa
que importa tenir
LES MANS BEN OBERTES
i ajudar qui ve
fugint de la guerra,
fugint del dolor
i de la pobresa.
Si tu fossis nat
a la seva terra,
la tristesa d'ell
podria ser teva.

[Joana Raspall. Com el plomissol, La Galera, 1998]

Gemma Humet - Podries (Videoclip Oficial): <https://www.youtube.com/watch?v=nuPWTBol-TI>

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA

REGIDORIA DE COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT I MIGRACIÓ

